

POMEN SUPERVIZIJE V ZDRAVSTVENI NEGI

Darja Thaler

Uvod

Za medicinsko sestro oz. njeno poklicno delo so temeljni človeško-strokovni stiki, obenem pa tudi skrb za najrazličnejše potrebe drugih ljudi, ki so tako ali drugače od nje odvisni.

Pri svojem delu se nenehno srečuje z življenjsko pomembnimi situacijami in jih skupaj z varovanci in drugimi sodelavci rešuje. Mnogokrat so le-te nepredvidljive in nenadne. Velikokrat se znajde v hudi stresni situaciji, kjer je zaradi nujnosti takojšnjega ukrepanja pri svoji odločitvi osamljena in prepuščena lastni presoji. Zato "sindrom izgorevanja" in tudi fluktuacija kadrov (beg iz poklica) v zdravstveni negi nista redkost.

Vedno hitrejši tempo dela, zahtevnost in napor, potrebni za kakovostno strokovno delo, so družbo pripeljali do najrazličnejših razmišljanj in s tem do vprašanj v zvezi s potenciali in zmožnostmi človeka samega. Pri iskanju in načinu spodbujanja človekove notranje motivacije so se razvile in se še razvijajo različne metode uspešnega učenja, komuniciranja, vodenja, razmišljanja itn., ki naj bi pozitivno, predvsem pa bolj uspešno in v smeri boljše kakovosti delovale na zunanje dejavnike okolja.

V takem pomenu moramo razumeti tudi vlogo supervizije z vsemi njenimi elementi. V superviziji so namreč predmet dela prav osebna vprašanja, povezana s strokovnim delom. Supervizija predstavlja učno situacijo, ki omogoča osebnostni in profesionalni razvoj.

Darja Thaler, VMS, dipl. org. dela, supervisor, Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, Ljubljana

Opredeleitev supervizije

Sama beseda supervizija je latinskega izvora in je sestavljena iz predložne besede "super", kar pomeni "nad", "čez", "prek" in glagola "videre" - "videti", "gledati", zato je v praksi pogosto rabljena v smislu nadzora, kontrole ali strokovnega svetovanja.

Dejanski pomen supervizije je v tem, da je namenjena strokovnjaku (medicinski sestri) kot neposredna pomoč, posredno pa tudi njenim varovancem in sodelavcem, pri opravljanju njenega strokovnega dela.

Supervizija omogoča procese učenja (didaktični pomen) ter s tem pridobivanje, poglobljanje, preverjanje in dopolnjevanje strokovnega znanja (izobraževalni pomen). Namenjena je medicinski sestri v strokovno oporo in podporo, izkazuje razumevanje, obremenitev, odgovornost in odločitev pri izvajanju strokovnega dela, pri postavljanju meja svojega delovanja, iskanju profesionalne distance, preprečevanju stresa, otopelosti, nemotiviranosti in izgozrevanju (suportivni pomen).

S tem supervizija omogoča povezavo konkretnega praktičnega dela s teoretičnimi, formalnimi znanji ob hkratnem osebnostno-socialnem učenju.

Gre za t.i. izkustveno učenje s pomočjo refleksije. Izkustveno učenje temelji na naših lastnih doživljanjih samega sebe, drugih ljudi in celotnega sveta - okolja nasploh. Refleksija pa predstavlja učenje ob analizi lastnih izkušenj v smislu samoocenjevanja in ne samokritike.

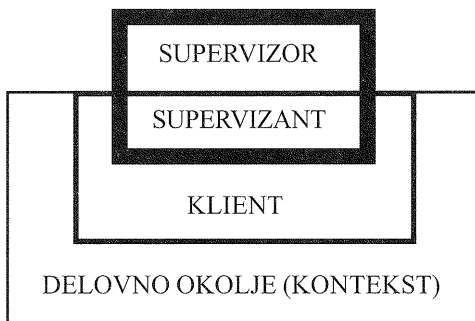
Temeljni elementi v superviziji

Supervizija zajema najmanj štiri elemente, in sicer (slika 1):

- supervizorja
- supervizanta(te)
- supervizantove kliente (varovance, bolnike)
- supervizantovo delovno okolje

Supervizor in supervizant sta v supervizijskem procesu neposredno navzoča, medtem ko klient in delovno okolje predstavljata posredne elemente, saj sta navzoča le prek supervizantove predstavitve. Izjema je le supervizija v živo. Ta poteka neposredno na delovnem mestu supervizanta.

Slika 1: Prikaz temeljnih supervizijskih elementov in njihova medsebojna povezanost

Osnovni pogoji za supervizijo

Pred vsakim začetkom pravega supervizijskega procesa, ki je kontinuiran učni proces, moramo zagotoviti nekatere osnovne pogoje. Ne glede na obliko supervizije (individualna, skupinska ali dualna) izdelamo nekakšen delovni načrt, v katerem s skupnim dogovorom opredelimo:

- . cilje ali namen supervizijskih srečanj
- . povezavo med delom in učenjem (nujno redno strokovno delo in neposreden stik z ljudmi)
- . število in trajanje posameznih srečanj
- . stalen prostor (nemoteno delo)
- . vlogo supervizorja (kakovost in način dela)
- . vlogo supervizanta(ov) (motivacija)
- . varno ozračje (zaupnost, molčečnost)
- . finančno plat itn.

Že pred začetkom supervizijskega procesa naj bi se dogovorili o čim več stvareh, kar omogoča razumevanje vseh sodelujočih in boljšo preglednost.

Supervizijsko srečanje - seansa

Supervizija je sistematičen proces učenja, ki zahteva za vsako srečanje jasno strukturo. Za proces učenja sta odgovorna tako supervizor kot supervizant.

Supervizantova naloga je v tem, da za srečanje pripravi "zgodbo", "dogodek", "lastno izkušnjo" v pisni obliki. Mogoče je tudi, da leto v ustni obliki v celoti poda šele na srečanju, vendar ta način ni tako uspešen, kot če jo na kratko pisno predstavi. Na tej osnovi se izdelata supervizijsko vprašanje, ki ga skupaj z evalvacijo prejšnjega srečanja posreduje supervizorju. Če pa gre za skupinsko obliko

supervizije, pa to posredujemo tudi ostalim supervizantom v skupini. Ti že pred srečanjem pozorno preberejo celotno poročilo in si pripravijo vprašanja, ki jih bodo zastavili na srečanju.

Samo srečanje običajno poteka po naslednjem vrstnem redu:

- . individualna predstavitev lastnega trenutnega počutja (ogrevanje)
- . diskusija o poročilih s prejšnjega srečanja (vplivi in posledice za supervizante)
- . skupni dogovor oz. izbira teme za tokratno srečanje (obravnavava "zgodbe" in supervizijskega vprašanja, povezanega s to vsebino, analiza okoliščin in trenutnih emocij ali vnovična obravnava nedokončanih vsebin iz prejšnjega srečanja)
- . predstavitev izbrane vsebine
- . poglobljeno razmišljanje o srečanju
- . dogovori glede naslednjega srečanja.

Po končanem srečanju mora vsak supervizant narediti evalvacijo s svojega zornega kota, najkasneje do naslednjega srečanja, kjer bo v diskusiji prispeval svoj delež.

O številu, dolžini in pogostnosti srečanj se dogovorijo vsi sodelujoči. Vendar pa obstajajo določena pravila oz. priporočila. Srečanja naj bi si sledila nepretrgoma v razmaku dveh do treh tednov. To je najboljša možnost. Samo srečanje naj bi trajalo tri šolske ure, vseh srečanj pa naj bi bilo od 10 do 15.

Sestava supervizijske skupine naj se praviloma ne bi spreminjala in vsi člani naj bi bili, če je le mogoče, navzoči na vseh srečanjih, ne glede na trenutno potrebo oz. počutje.

Razmišljanje za konec

Čas, ki ga medicinska sestra namenja strokovnemu izobraževanju in izpopolnjevanju zaradi boljše kakovosti dela in večjega zadovoljstva, bi moral v prihodnje v večji meri vsebovati tudi učenje za osebno rast in razvoj.

Le medicinska sestra, ki bo najprej kot posameznik, kot človek srečna, zadovoljna in uspešna, bo lahko kos vsem težkim strokovnim nalogam in poslanstvu, ki si ga je s tem izbrala.

Morda je prav supervizija možnost za uresničitev te želje.

Literatura:

1. *Hawkins P., Shohet R. Supervision in the helping professions. Open university press, 1990.*
2. *Butterwoth T., Faugier J. Clinical supervision and mentorship innursing. Chapman & Hall, 1992.*
3. *Hanekamp H. Intervision. Nijmegen: Hogeschool, 1992.*